

*Komisja Handlu Międzynarodowego
Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii*

2023/0273(NLE)

2.4.2024

PROJEKT ZALECENIA

w sprawie projektu decyzji Rady w sprawie wystąpienia Unii z Traktatu karty energetycznej
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Komisja Handlu Międzynarodowego
Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii

(Procedura wspólnych posiedzeń komisji – art. 58 Regulaminu)

Sprawozdawcy: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Objaśnienie używanych znaków

- * Procedura konsultacji
- *** Procedura zgody
- ***I Zwykła procedura ustawodawcza (pierwsze czytanie)
- ***II Zwykła procedura ustawodawcza (drugie czytanie)
- ***III Zwykła procedura ustawodawcza (trzecie czytanie)

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej w projekcie aktu.)

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	5
UZASADNIENIE	6
ANNEX: ENTITIES OR PERSONS FROM WHOM THE RAPPORTEURS HAVE RECEIVED INPUT	8

PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie projektu decyzji Rady w sprawie wystąpienia Unii z Traktatu karty energetycznej
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Zgoda)

Parlament Europejski,

- uwzględniając projekt decyzji Rady (06509/2024),
 - uwzględniając Traktat karty energetycznej podpisany w Lizbonie 17 grudnia 1994 r., a w szczególności jego art. 47,
 - uwzględniając wniosek o wyrażenie zgody przedstawiony przez Radę zgodnie z art. 194 ust. 2, art. 207 ust. 4 akapit pierwszy i art. 218 ust. 6 akapit drugi lit. a) ppkt (v) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (C9-0059/2024),
 - uwzględniając art. 105 ust. 1 i 4 oraz art. 114 ust. 7 Regulaminu,
 - uwzględniając wspólne posiedzenia Komisji Handlu Międzynarodowego oraz Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii zorganizowane na podstawie art. 58 Regulaminu,
 - uwzględniając zalecenie Komisji Handlu Międzynarodowego oraz Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (A9-0000/2024),
1. wyraża zgodę na wystąpienie Unii z Traktatu karty energetycznej;
 2. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji, jak również rządów i parlamentom państw członkowskich oraz umawiających się stron Traktatu karty energetycznej.

UZASADNIENIE

Traktat karty energetycznej (TKE) jest wielostronną umową handlowo-inwestycyjną mającą zastosowanie do sektora energetycznego, którą podpisano w 1994 r. i która weszła w życie w 1998 r. Unia Europejska jest umawiającą się stroną TKE wraz z Euratomem, 23 państwami członkowskimi UE, a także Japonią, Szwajcarią, Turcją i większością państw Bałkanów Zachodnich i byłego ZSRR z wyjątkiem Rosji i Białorusi, które podpisały umowę w 1994 r., ale nigdy jej nie ratyfikowały.

Jedenaście państw członkowskich (Niemcy, Francja, Hiszpania, Niderlandy, Włochy, Polska, Słowenia, Luksemburg, Dania, Irlandia, Portugalia) i Zjednoczone Królestwo, które reprezentują ponad 70 % ludności europejskiej, postanowiło już wystąpić z TKE. Kolejnym logicznym krokiem jest wystąpienie UE.

TKE jest najczęściej stosowaną przez przedsiębiorstwa międzynarodowe umową inwestycyjną do pozywania krajów, a liczba spraw dotyczących rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS) rośnie z roku na rok. Od 1 grudnia 2023 r. na mocy Traktatu karty energetycznej wszczęto 162 sprawy dotyczące arbitrażu inwestycyjnego, z czego około 70 % stanowią wewnętrzne sprawy arbitrażowe bazujące na TKE. Coraz więcej postępowań sądowych dotyczy środków ochrony środowiska.

Naukowcy wielokrotnie ostrzegali, że zapobieganie poważnym kryzysom klimatycznym będzie wymagało szybszego wycofywania paliw kopalnych i szybkiego przejścia na energię ze źródeł odnawialnych. Ochrona inwestycji w paliwa kopalne w ramach TKE jest bezpośrednio sprzeczna z potrzebą odejścia od polityki dotyczącej węgla, ropy naftowej i gazu oraz innych polityk klimatycznych. TKE pozwolił przedsiębiorstwom międzynarodowym z sektora paliw kopalnych pozywać rządy europejskie, które wdrożyły politykę mającą na celu stopniowe wycofywanie paliw kopalnych lub przyspieszenie sprawiedliwej transformacji energetycznej. Niedawne przypadki pokazują, że TKE nie tylko utrudnia działania w dziedzinie klimatu, ale także utrudnia państwom radzenie sobie z kryzysem energetycznym i transformacją energetyczną. W 2021 r. niemieckie przedsiębiorstwa węglowe RWE i Uniper domagały się od rządu niderlandzkiego odszkodowania w wysokości 2,4 mld EUR w związku z terminem wycofania węgla do 2030 r. W 2022 r. Włochy zostały zobowiązane do wypłacenia brytyjskiemu przedsiębiorstwu naftowemu Rockhopper 250 mln EUR rekompensaty za podjęcie decyzji o zakazie podmorskich operacji wydobywania ropy naftowej wzdłuż wybrzeża, co było praktyką potępianą przez włoskie społeczności nadbrzeżne. Natomiast w listopadzie 2023 r. przedsiębiorstwo naftowe Klesch Group Holdings Limited wniosło pozew przeciwko UE, Niemcom i Danii na kwotę co najmniej 95 mln EUR podatków od nieoczekiwanych zysków wprowadzonych rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854, by przeciwdziałać gospodarczym skutkom wysokich cen energii.

Proponowane wycofanie się UE z Traktatu karty energetycznej jest wynikiem wieloletniej mobilizacji licznych stowarzyszeń na rzecz wystąpienia z traktatu chroniącego interesy finansowe przedsiębiorstw międzynarodowych z sektora paliw kopalnych kosztem autonomii regulacyjnej i skutecznej społecznej transformacji klimatycznej. W 2021 r. ponad milion obywateli Unii Europejskiej wezwało państwa UE, by wystąpić z TKE. Działacze na rzecz klimatu, związki zawodowe, naukowcy, pracownicy naukowcy i liczne ruchy społeczne połączyli siły, aby ujawnić zagrożenia związane z tym traktatem i wielokrotnie apelowali do

krajów, by wycofały się z niego. Ponadto w rezolucji z 24 listopada 2022 r. w sprawie wyników aktualizacji Traktatu karty energetycznej Parlament Europejski wezwał do wycofania się z traktatu.

W związku z brakiem istotnej aktualizacji TKE od lat 90. XX wieku w 2018 r. rozpoczęto proces modernizacji, tak aby dostosować go do zasad porozumienia paryskiego, wymogów zrównoważonego rozwoju i walki ze zmianą klimatu, a także do nowoczesnych standardów ochrony inwestycji.

Proponowany tekst zaktualizowanego TKE nie jest jednak zgodny z porozumieniem paryskim¹, Europejskim prawem o klimacie² ani celami Europejskiego Zielonego Ładu³. Modernizacja nie jest również zgodna z kluczowymi elementami rezolucji PE z 23 czerwca 2022 r. w sprawie przyszłości polityki UE dotyczącej inwestycji międzynarodowych, w której stwierdzono, że TKE powinien „natychmiast zabronić inwestorom inwestującym w paliwa kopalne pozywania umawiających się stron za prowadzenie polityki stopniowego wycofywania się z korzystania z paliw kopalnych zgodnie z ich zobowiązaniami wynikającymi z porozumienia paryskiego”. Zmodernizowany TKE nie przekonał również kwalifikowanej większości państw członkowskich w Radzie, w związku z czym UE nie otrzymała mandatu do przyjęcia zmian na Konferencji Karty Energetycznej w listopadzie 2022 r.

Ponadto dopóki Unia Europejska jest nadal członkiem TKE, nawet państwa członkowskie UE, które już wycofały się z TKE, wciąż mogą być pozywane za realizację polityki UE.

W związku z tym sprawozdawcy uważają, że pozostanie umawiającą się stroną TKE nie wchodzi w grę, i z zadowoleniem przyjmują wniosek Komisji w sprawie wystąpienia Unii z Traktatu karty energetycznej.

Zwracają się do Komisji, by dalej wspierała skoordynowane wystąpienie wszystkich państw członkowskich, co pozwoli ograniczyć negatywne skutki klauzuli wygaśnięcia i skutecznie zapobiegać sporom wewnątrzunijnym.

Sprawozdawcy wzywają Komisję, by kontynuowała wysiłki na rzecz osiągnięcia porozumienia z państwami członkowskimi w sprawie porozumienia inter se, które skodyfikowałoby interpretację, zgodnie z którą TKE nie ma i nie miał mieć zastosowania do sporów między państwem członkowskim a inwestorem z innego państwa członkowskiego dotyczących inwestycji tego inwestora w pierwszym państwie członkowskim. Ponadto apelują do Komisji, aby nawiązała kontakt z krajami partnerskimi i zaproponowała drugą umowę umożliwiającą umawiającym się stronom TKE spoza UE, które chcą wycofać się z traktatu, neutralizację klauzuli wygaśnięcia na zasadzie wzajemności.

¹ Porozumienie przyjęte podczas 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu w Paryżu 12 grudnia 2015 r. (porozumienie paryskie).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie).

³ Komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2019)0640).

ANNEX: ENTITIES OR PERSONS FROM WHOM THE RAPPORTEURS HAVE RECEIVED INPUT

Pursuant to Article 8 of Annex I to the Rules of Procedure, the rapporteur Anna Cavazzini and the rapporteur Marc Botenga declare that they have received input from the following entities or persons in the preparation of the draft report:

Table 1. Input received by Anna Cavazzini

Entity and/or person
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission

Table 2. Input received by Marc Botenga

Entity and/or person
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe

The lists above are drawn up under the exclusive responsibility of the rapporteurs.